

การพัฒนาชุดหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้นเสริมสร้างทักษะชีวิต:
กรณีศึกษานักศึกษาทุนครูรัก(ษ์)ถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

THE DEVELOPMENT OF SHORT-TERM TRAINING CURRICULUM SETS TO ENHANCE
LIFE SKILLS: A CASE STUDY OF MUBAN CHOMBUENG RAJABHAT UNIVERSITY'S
KRURAKTIN SCHOLARSHIP STUDENTS

ต้นสาย แก้วสว่าง¹ จารุพันธ์ พึ่งรัตน์² ภูมรินทร์ ขวนชม³ วนิตา สาระติ⁴ วิวัฒน์ วรวงษ์⁵

Tonsai Kaewsawang^{1*} Jaruphan Phungrat² Pummarin Chuanchom³

Wanida Sarati⁴ and Wiwat Worawong⁵

¹ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

Faculty of Social Sciences, Naresuan University

email: Tonsaik@nu.ac.th

²⁻⁵ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

Faculty of Education, Muban Chombueng Rajabhat University

Received: December 19, 2024

Revised: June 4, 2025

Accepted: December 22, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัญหาและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาชุดหลักสูตรอบรมระยะสั้นเสริมสร้างทักษะชีวิตสำหรับนักศึกษาทุนครูรัก(ษ์)ถิ่น 2) เพื่อพัฒนาและประเมินประสิทธิผลของชุดหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้นๆ และ 3) เพื่อทดลองใช้และประเมินประสิทธิผลของชุดหลักสูตรระยะสั้นๆ การวิจัยนี้เป็นการศึกษาแบบผสมผสานเชิงสำรวจ (Exploratory Mixed Methods Design) โดยแบ่งเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การศึกษาปัญหาและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาชุดหลักสูตรอบรมระยะสั้น เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ ใช้ การสนทนากลุ่ม (Focus Group) กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาครูรัก(ษ์)ถิ่น ใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างเฉพาะที่ให้ประเด็นสำคัญ (Key informant sampling) ซึ่งคัดเลือกจากนักศึกษาครูรัก(ษ์)ถิ่นชั้นปีที่ 1 ถึง 4 ปีละ 2 คน รวม 4 ชั้นปี จำนวน 8 คน ระยะที่ 2 การพัฒนาและประเมินประสิทธิผลของชุดหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้นๆ โดยทีมผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัยระยะที่ 1 ด้วยวิธีการวิเคราะห์สรุปอุปนัย (Analytic Induction) พัฒนาเป็นชุดหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้นๆ และประเมินประสิทธิผลของชุดหลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ระยะที่ 3 การทดลองใช้และประเมินประสิทธิผลของชุดหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้นๆ ซึ่งแบ่งเป็น 4 หลักสูตรตามชั้นปี ซึ่งใช้ประชากรทั้งหมดในการเก็บข้อมูลระยะที่ 3 ได้แก่ นักศึกษาครูรัก(ษ์)ถิ่น ชั้นปีที่ 1 จำนวน 25 คน ชั้นปีที่ 2 จำนวน 29 คน ชั้นปีที่ 3 จำนวน 30 คน และชั้นปีที่ 4 จำนวน 31 คน รวม 115 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) นักศึกษาทุนครูรัก(ษ์)ถิ่นมีความต้องการจำเป็นที่จะต้องได้รับการเสริมสร้างทักษะชีวิตจำนวน 4 หลักสูตร ได้แก่ ทักษะทางการเงินขั้นพื้นฐาน ทักษะการปกป้องตนเองจากการกลั่นแกล้ง ทักษะการจัดการเวลาอย่างมีประสิทธิภาพ และ ทักษะภาวะผู้นำร่วมและการแก้ปัญหาแบบร่วมแรงร่วมใจ 2) หลักสูตรอบรมแต่ละหลักสูตรประกอบด้วย หลักการและเหตุผลวัตถุประสงค์ เนื้อหา โครงสร้าง กิจกรรม สื่อ และ ผลการประเมินชี้ว่าหลักสูตรอบรมระยะสั้นๆ มีประสิทธิภาพในระดับมากที่สุด 3) ผลการทดลองใช้ชุดหลักสูตรอบรมระยะสั้นๆ พบว่า ทั้ง 4 หลักสูตร นักศึกษาที่เข้ารับการอบรมมีความรู้ตาม

วัตถุประสงค์การอบรมเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยนักศึกษาที่เข้ารับการอบรมมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรมในระดับมาก

คำสำคัญ

ชุดหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น ทักษะชีวิต ครูรัก(ษ์)ถิ่น

ABSTRACT

This study aimed to: (1) investigate the problems and essential needs related to the development of a short-term training course package to enhance life skills among “Kru Rak Tin” scholarship students; (2) develop and evaluate the effectiveness of the training course package; and (3) implement and assess the effectiveness of the developed package. An exploratory mixed methods design was employed, consisting of three phases. In the first phase, a qualitative approach was used to explore the problems and essential needs regarding life skills development. Focus group discussions were conducted with purposively selected key informants, consisting of two students from each academic year (first through fourth), totaling eight participants. The second phase involved the development of a training curriculum based on data derived from the first phase, using analytic induction. The curriculum was evaluated by three experts for content validity and overall effectiveness. In the third phase, the finalized curriculum—comprising four tailored modules corresponding to each academic year—was implemented with all 115 scholarship recipients across four cohorts. The results indicated that the students had a strong need for training in four key life skill areas: basic financial literacy, self-protection against bullying, effective time management, and collaborative leadership and problem-solving. The curriculum was structured around core components, including the rationale, objectives, content, structure, learning activities, instructional media, and assessment methods. Evaluation findings demonstrated that the training modules were highly effective, as confirmed by expert reviewers. Furthermore, the implementation of the modules led to statistically significant improvements in students’ knowledge in all four areas ($p < .01$), and participants reported a high level of satisfaction with the training program.

Keywords

Short-term Training Course Package, Life Skills, “Kru Rak Tin” Scholarship

ความสำคัญของปัญหา

ปัญหาการขาดแคลนครูในโรงเรียนขนาดเล็กที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ห่างไกลเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษาของประเทศไทยอย่างยาวนาน ปัญหานี้เกิดจากหลายปัจจัยที่ซับซ้อนและเชื่อมโยงกัน ทำให้เกิดความไม่เท่าเทียมในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพในพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศ โรงเรียนขนาดเล็กในพื้นที่ห่างไกลมักประสบปัญหาในการดึงดูดและรักษาครู เนื่องจากสถานที่ตั้งที่อยู่ไกลจากตัวเมืองและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ส่งผลให้ครูหลายคนไม่ต้องการทำงานในพื้นที่เหล่านี้ แม้จะได้รับการบรรจุเป็นข้าราชการครูก็ตาม เมื่อครบเงื่อนไขการย้าย ครูส่วนใหญ่มักจะย้ายไปโรงเรียนที่อยู่ในเมืองหรือในพื้นที่ที่มีความสะดวกสบายมากกว่า การกระจายตัวของครูที่ไม่สม่ำเสมอนี้เป็นปัญหาหลักที่ทำให้โรงเรียนขนาดเล็กในพื้นที่ห่างไกลขาดแคลนครูอย่างรุนแรง การขาดแคลนครูส่งผลให้โรงเรียนขนาดเล็กในพื้นที่ห่างไกลต้องแก้ปัญหาเฉพาะด้วยการสอนคละชั้น โดยการนำนักเรียนหลายระดับชั้นนั่งเรียนรวมในห้องเรียนเดียวกัน ครูที่ต้องสอนคละชั้นต้องรับภาระหนักในการเตรียมการสอนที่ครอบคลุมเนื้อหาสำหรับนักเรียนหลายระดับ ส่งผลให้คุณภาพการสอนลดลง นอกจากนี้ ครูอาจต้องสอนวิชาที่ตนเองไม่ได้มีความเชี่ยวชาญ ซึ่งยิ่งทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพน้อยลง ความหลากหลายของระดับชั้นและวิชาที่ต้องสอนทำให้ครูไม่สามารถให้ความสนใจและความช่วยเหลือที่เพียงพอแก่นักเรียนทุกคนได้ อีกทั้งโรงเรียนขนาดเล็กในพื้นที่ห่างไกลมักขาดแคลนทรัพยากรทางการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นสื่อการสอน อุปกรณ์การเรียนการสอน หรือการฝึกอบรมครูที่เหมาะสม การขาดแคลนทรัพยากรเหล่านี้ทำให้การจัดการเรียนการสอนไม่มีคุณภาพและไม่ได้มาตรฐาน ส่งผลให้เกิดความไม่เท่าเทียมทางการศึกษา นักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กที่ขาดแคลนครูและทรัพยากรย่อมไม่ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพเท่ากับนักเรียนในโรงเรียนขนาดใหญ่ที่มีทรัพยากรและครูเพียงพอ (ชมพูนุช ก่าบังภัย, 2567; นพกุล ปุคิลิต และทวีศิลป์ กุลนภาดล, 2565) ดังนั้น การแก้ไขปัญหานี้จึงจำเป็นต้องอาศัยแนวทางที่เป็นระบบและยั่งยืน ทั้งในด้านนโยบายและการปฏิบัติ ซึ่งรวมถึงการสร้างกลไกเพื่อพัฒนาครูอย่างเหมาะสมสำหรับบริบทของพื้นที่ห่างไกล

การแก้ไขปัญหาคาดแคลนครูในโรงเรียนขนาดเล็กที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ห่างไกลจำเป็นต้องมีการดำเนินการที่ครอบคลุมและเป็นระบบ เช่น การปรับปรุงระบบการบรรจุและย้ายครู การให้สิ่งจูงใจที่เหมาะสมแก่ครูที่ทำงานในพื้นที่ห่างไกล การพัฒนาสื่อและอุปกรณ์การสอนที่มีประสิทธิภาพ และการฝึกอบรมครูให้มีความรู้ที่เหมาะสมในการสอนในสภาพแวดล้อมที่ท้าทาย โครงการ “ครูรัก(ษ์)ถิ่น” เป็นโครงการหนึ่งของการดำเนินนโยบายที่มุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาดังกล่าว โครงการ “ครูรัก(ษ์)ถิ่น” เป็นโครงการเพื่อให้ทุนการศึกษาเต็มจำนวนแก่เด็กนักเรียนในพื้นที่ห่างไกลที่มีฐานะยากจน ทำให้พวกเขาสามารถศึกษาต่อระดับปริญญาตรีในสาขาวิชาชีพครูในสถาบันผลิตที่ร่วมโครงการ เมื่อจบการศึกษาแล้ว พวกเขาจะกลับไปบรรจุในโรงเรียนในพื้นที่บ้านเกิดของตนเอง การสร้างโอกาสทางการศึกษาให้กับนักเรียนในพื้นที่ห่างไกล และส่งเสริมให้พวกเขากลับมาพัฒนาชุมชนของตนเอง นอกจะเป็นการช่วยลดอัตราการย้ายถิ่นของครูยังเป็นการสร้างความมั่นคงในระบบการศึกษาอย่างยั่งยืน (นพกุล ปุคิลิต และทวีศิลป์ กุลนภาดล, 2565)

มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงในฐานะสถาบันผลิตมีหน้าที่ผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพตามสมรรถนะที่กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษาคาดหวัง นอกจากนี้ยังมีหน้าที่ผลิตบัณฑิตให้เป็นไปตามแผนงานที่กำหนดไว้ กล่าวคือ ไม่มีการออกกลางคัน (dropout) เนื่องจากจะกระทบกับอัตราบรรจุครูในภาพรวมซึ่งเป็นปัญหาใหญ่ จากเหตุผลดังกล่าว มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงจึงกำหนดให้นักศึกษาทุนครูรัก(ษ์)ถิ่นเรียนหลักสูตรเสริมต่างๆ อาทิ ทักษะอาชีพ ทักษะจิตวิทยา และโดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะชีวิตที่มีบทบาทสำคัญในการช่วยลดอัตราการออกกลางคันและส่งเสริมความสำเร็จทางการศึกษา ยกตัวอย่างเช่น ทักษะการปรับตัวซึ่งเป็นหนึ่งในทักษะชีวิต จะช่วยให้นักศึกษาสามารถรับมือกับความท้าทายในการเรียนระดับอุดมศึกษาและการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย โดยงานวิจัยจำนวนมากแสดงให้เห็นว่าความสามารถในการปรับตัวมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจของนักศึกษา (Holliman et al., 2021) ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการลด

การออกกลางคืน ทักษะการจัดการความเครียดและการดูแลสุขภาพจิตมีความสำคัญต่อการป้องกันการออกกลางคืน (Ebert et al.,2019) ทักษะการกำหนดเป้าหมายและการจัดการเวลาช่วยให้ นักศึกษามีแรงจูงใจและสามารถบริหารจัดการการเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Wilcox et al.,2020) ทักษะทางสังคมช่วยให้นักศึกษาสามารถสร้างความสัมพันธ์และเครือข่ายการสนับสนุน (Aljohani, 2016) ทักษะการแก้ปัญหาช่วยให้นักศึกษาสามารถรับมือกับความท้าทายต่างๆ ในชีวิตมหาวิทยาลัย (Hwang et al.,2018)

อย่างไรก็ตาม ทักษะชีวิตไม่ใช่สิ่งที่สามารถพัฒนาได้อย่างเพียงพอผ่านการเรียนการสอนตามหลักสูตรปกติเท่านั้น การออกแบบ “ชุดหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น” จึงเป็นกลยุทธ์สำคัญที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตอย่างเป็นระบบ เนื่องจากมีความยืดหยุ่นสูง สามารถเน้นเจาะจงทักษะที่จำเป็นต่อกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ เช่น นักศึกษาทุนครูรัก(ษ์)ถิ่น ซึ่งต้องเผชิญความท้าทายเฉพาะทางทั้งด้านวิชาชีพและสภาพแวดล้อมการทำงาน ชุดหลักสูตรระยะสั้นยังสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการติดตามและประเมินพัฒนาการได้อย่างต่อเนื่อง และเป็นแนวทางที่ตอบสนองต่อเป้าหมายเชิงนโยบายของกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) ในการผลิตครูเพื่อชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้นเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตแก่นักศึกษาครูรัก(ษ์)ถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาชุดหลักสูตรอบรมระยะสั้นเสริมสร้างทักษะชีวิตสำหรับนักศึกษาทุนครูรัก(ษ์)ถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
2. เพื่อพัฒนาและประเมินประสิทธิภาพของชุดหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้นเสริมสร้างทักษะชีวิตสำหรับนักศึกษาทุนครูรัก(ษ์)ถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
3. เพื่อทดลองใช้และประเมินประสิทธิผลของชุดหลักสูตรระยะสั้นเสริมสร้างทักษะชีวิตสำหรับนักศึกษาทุนครูรัก(ษ์)ถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้แบ่งการดำเนินการเป็น 3 ระยะ ตามวัตถุประสงค์ ได้แก่

ระยะที่ 1 การศึกษาปัญหาและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาชุดหลักสูตรอบรมระยะสั้นเสริมสร้างทักษะชีวิตสำหรับนักศึกษาทุนครูรัก(ษ์)ถิ่น เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้ การสนทนากลุ่ม (Focus Group)

ประชากรคือ นักศึกษาครูรัก(ษ์)ถิ่น 4 ชั้นปี จำนวน 115 คน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาครูรัก(ษ์)ถิ่น ใช้ การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างเฉพาะที่ให้ประเด็นสำคัญ (Key informant sampling) ซึ่งคัดเลือกจากนักศึกษาครูรัก(ษ์)ถิ่นชั้นปีที่ 1 ถึง 4 ปีละ 2 คน รวม 4 ชั้นปี จำนวน 8 คน เพื่อประสิทธิภาพในการถกอภิปรายโต้ตอบ (ชาย โปธิสิตา, 2552) มีเกณฑ์คัดเข้าดังนี้ 1) เป็นนักศึกษาครูรัก(ษ์)ถิ่น และ 2) เป็นผู้ที่มีความพร้อมและเต็มใจให้ข้อมูลในการสนทนากลุ่ม

ระยะที่ 2 การพัฒนาและประเมินประสิทธิภาพของชุดหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้นเสริมสร้างทักษะชีวิตสำหรับนักศึกษาทุนครูรัก(ษ์)ถิ่น โดยทีมผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัยระยะที่ 1 ด้วยวิธีการวิเคราะห์สรุปอุปนัย (Analytic Induction) พัฒนาเป็นชุดหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้นฯ และประเมินประสิทธิภาพของชุดหลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน หลังจากนั้นปรับแก้ชุดหลักสูตรตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

ระยะที่ 3 การทดลองใช้และประเมินประสิทธิผลของชุดหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้นเสริมสร้างทักษะชีวิตสำหรับนักศึกษาทุนครูรัก(ษ์)ถิ่น ซึ่งแบ่งเป็น 4 หลักสูตรตามชั้นปี ซึ่งใช้ประชากรทั้งหมดในการเก็บข้อมูลระยะที่ 3 ได้แก่ นักศึกษาครูรัก(ษ์)ถิ่น 4 ชั้นปี จำนวน 115 คน

การวิจัยครั้งนี้มีเครื่องมือและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือรายละเอียดดังนี้

1. แนวคำถาม/ประเด็นคำถามในการสนทนากลุ่ม ซึ่งมีคุณภาพด้านความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยมีค่า Item Objective Congruence (IOC) เท่ากับ 0.67 - 1.00

2. แบบประเมินประสิทธิภาพของชุดหลักสูตรอบรมระยะสั้นเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตสำหรับนักศึกษาทุนครูรัก(ษ์)ถิ่น เป็นแบบ มาตรฐานประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ ซึ่งมีคุณภาพ ด้านความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยมีค่า Item Objective Congruence (IOC) เท่ากับ 0.67-1.00 แปลผลจากค่าเฉลี่ยได้ 5 ระดับ ได้แก่ น้อยที่สุด (1.000 – 1.800) น้อย (1.801 – 2.600) ปานกลาง (2.601 – 3.400) มาก (3.401 – 4.200) และมากที่สุด (4.201 – 5.000)

3. การประเมินทักษะชีวิต ประกอบด้วย

3.1 แบบประเมินทักษะทางการเงินขั้นพื้นฐานเป็นมาตรฐานประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ ซึ่งมีคุณภาพด้านความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยมีค่า Item Objective Congruence (IOC) เท่ากับ 0.67-1.00 มีค่าอำนาจจำแนก ระหว่าง 0.65 - 0.78 และมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.732 แปลผลจากค่าเฉลี่ยได้ 5 ระดับ ได้แก่ น้อยที่สุด (1.000 – 1.800) น้อย (1.801 – 2.600) ปานกลาง (2.601 – 3.400) มาก (3.401 – 4.200) และมากที่สุด (4.201 – 5.000)

3.2 แบบประเมินทักษะการปกป้องตนเองจากการกลั่นแกล้ง เป็นมาตรฐานประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ ซึ่งมีคุณภาพด้านความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยมีค่า Item Objective Congruence (IOC) เท่ากับ 0.67-1.00 มีค่าอำนาจจำแนก ระหว่าง 0.68 - 0.80 และมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.826 แปลผลจากค่าเฉลี่ยได้ 5 ระดับ ได้แก่ น้อยที่สุด (1.000 – 1.800) น้อย (1.801 – 2.600) ปานกลาง (2.601 – 3.400) มาก (3.401 – 4.200) และมากที่สุด (4.201 – 5.000)

3.3 แบบประเมินทักษะการจัดการเวลาอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นมาตรฐานประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ ซึ่งมีคุณภาพด้านความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยมีค่า Item Objective Congruence (IOC) เท่ากับ 0.67-1.00 มีค่าอำนาจจำแนก ระหว่าง 0.65 - 0.78 และมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.766 แปลผลจากค่าเฉลี่ยได้ 5 ระดับ ได้แก่ น้อยที่สุด (1.000 – 1.800) น้อย (1.801 – 2.600) ปานกลาง (2.601 – 3.400) มาก (3.401 – 4.200) และมากที่สุด (4.201 – 5.000)

3.4 แบบประเมินทักษะภาวะผู้นำร่วมและการแก้ปัญหาแบบร่วมแรงร่วมใจ เป็นมาตรฐานประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ ซึ่งมีคุณภาพด้านความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยมีค่า Item Objective Congruence (IOC) เท่ากับ 0.67-1.00 มีค่าอำนาจจำแนก ระหว่าง 0.56 - 0.72 และมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.930 แปลผลจากค่าเฉลี่ยได้ 5 ระดับ ได้แก่ น้อยที่สุด (1.000 – 1.800) น้อย (1.801 – 2.600) ปานกลาง (2.601 – 3.400) มาก (3.401 – 4.200) และมากที่สุด (4.201 – 5.000)

3.5 แบบประเมินความพึงพอใจต่อชุดหลักสูตรอบรมระยะสั้นฯ เป็นแบบมาตรฐานประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ ซึ่งมีคุณภาพ ด้านความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยมีค่า Item Objective Congruence (IOC) เท่ากับ 1.00 ทุกรายการ มีค่าอำนาจจำแนก ระหว่าง 0.55 - 0.94 และมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.820 แปลผลจากค่าเฉลี่ยได้ 5 ระดับ ได้แก่ น้อยที่สุด (1.000 – 1.800) น้อย (1.801 – 2.600) ปานกลาง (2.601 – 3.400) มาก (3.401 – 4.200) และมากที่สุด (4.201 – 5.000)

การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็น 4 ส่วน ดังนี้ 1) วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาชุดหลักสูตร
อบรมระยะสั้นๆ ด้วยวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างข้อสรุปแบบการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic Induction)
ตรวจสอบคุณภาพด้วยวิธีการตรวจสอบสามเส้า (Triangulation) แบบการทบทวนข้อมูล (Review triangulation)
2) วิเคราะห์ประสิทธิภาพความพึงพอใจต่อชุดหลักสูตรอบรมระยะสั้นๆ ของชุดหลักสูตรอบรมระยะสั้นๆ ด้วยสถิติ
พรรณนา (Descriptive statistics) 3) วิเคราะห์ประสิทธิผลของชุดหลักสูตรอบรมระยะสั้นๆ ด้วยสถิติ Paired-
Sample T-Test และ 4) วิเคราะห์ความพึงพอใจด้วยสถิติพรรณนา (Descriptive statistics)

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาปัญหาและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาชุดหลักสูตรอบรมระยะสั้นเพื่อเสริมสร้าง
ทักษะชีวิตสำหรับนักศึกษาทุนครูรัก(ษ์)ถิ่น

นักศึกษาทุนครูรัก(ษ์)ถิ่นมีปัญหา 4 ประเด็นหลัก ได้แก่ ปัญหาด้านการเงิน ปัญหาด้านสัมพันธภาพกับ
เพื่อน ปัญหาด้านความเหนื่อยล้าและความกดดันจากการเรียน และ ปัญหาด้านอคติต่อตัวนักศึกษาของอาจารย์
รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาชุดหลักสูตรอบรมระยะสั้นๆ

ปัญหาที่พบ	รายละเอียด	ความต้องการจำเป็น
1. ปัญหาด้าน การเงิน	- ปัญหาความยากจน ครอบครัว มีเศรษฐกิจฐานะไม่ดี - ภาระหนี้สินของผู้ครอง - การใช้จ่ายเงินฟุ่มเฟือย	- อาจารย์ควรสอนนักศึกษาเกี่ยวกับการบริหารการเงิน - นักศึกษาต้องมีการวางแผนการเงินและปฏิบัติตาม แผนการเงินอย่างเคร่งครัด
2. ปัญหาด้าน สัมพันธภาพกับ เพื่อน	- ถูกกีดกันจากกลุ่มเพื่อน - การการระรานและการระราน ทางไซเบอร์	- อาจารย์ควรจัดให้มีกิจกรรมสานสัมพันธ์ (Relationship building activities) เดิมเพื่อเป็น สื่อกลางเชื่อมสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษา - อาจารย์ควรจัดให้มีกลุ่มจิตวิทยาการปรึกษา (Group counselling) เพื่อเป็นสื่อกลางในการคลี่คลายปัญหา ระหว่างนักศึกษา
3. ปัญหาด้าน ความเหนื่อยล้า และความกดดัน จากการเรียน	- กิจกรรมบังคับตามเงื่อนไขทุนที่ มากเกินไป - การเรียนหลักสูตรปริญญา ควบ/ปริญญาคู่ (Double degree) - การรักษาผลการเรียนตาม เงื่อนไขของทุนการศึกษา - การสอบใบประกอบวิชาชีพครู	- อาจารย์ควรสอนนักศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเวลาอย่าง มีประสิทธิภาพเพื่อให้มีเวลาสำหรับกิจกรรมผ่อนคลาย ความเครียด - การวางตารางชีวิตประจำวันอย่างมีประสิทธิภาพ - นักศึกษาจะต้องคงความใส่ใจกับสิ่งที่ต้องทำให้สำเร็จ - นักศึกษาจะต้องคอยช่วยเหลือด้านวิชาการซึ่งกันและกัน - นักศึกษาจะต้องสามารถขอความช่วยเหลือหากไม่

ปัญหาที่พบ	รายละเอียด	ความต้องการจำเป็น
	- การสอบภาษาอังกฤษ	สามารถจัดการปัญหาได้ด้วยตัวคนเดียว
4. ปัญหาด้านการได้รับการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม	- อคติของอาจารย์ที่มีต่อตัวนักศึกษา - การออกข้อปฏิบัติที่ไม่สมเหตุสมผล - การร้องขอให้นักศึกษาช่วยงานที่อยู่นอกเหนือบทเรียน หรือนอกเหนือหน้าที่ของนักศึกษา	- อาจารย์ควรสอนนักศึกษาที่มีทักษะภาวะผู้นำร่วมและการแก้ปัญหาแบบร่วมแรงร่วมใจเพื่อให้นักศึกษาสามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าและร่วมกันพิทักษ์สิทธิของตนเอง - นักศึกษาต้องมีช่องทางในการให้ข้อมูลย้อนกลับแก่อาจารย์

ผลการพัฒนาและประเมินประสิทธิภาพของชุดหลักสูตรอบรมระยะสั้นเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตสำหรับนักศึกษาทุนครูรัก(ษ์)ถิ่น

ชุดหลักสูตรอบรมระยะสั้นฯ ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ เนื้อหา โครงสร้าง กิจกรรมฝึกอบรม สื่อในการฝึกอบรม และการประเมินผลของหลักสูตร มีรายละเอียดดังนี้

วัตถุประสงค์ของหลักสูตรอบรมระยะสั้นฯ

หลักสูตรที่ 1 ทักษะทางการเงินขั้นพื้นฐาน

- นักศึกษาผู้เข้ารับการอบรมสามารถประยุกต์ใช้ทักษะทางการเงินขั้นพื้นฐานในชีวิตประจำวันได้

หลักสูตรที่ 2 ทักษะการจัดการเวลาอย่างมีประสิทธิภาพ

- นักศึกษาผู้เข้ารับการอบรมสามารถจัดการเวลาอย่างมีประสิทธิภาพ
- นักศึกษาผู้เข้ารับการอบรมสามารถวางตารางชีวิตประจำวันอย่างมีประสิทธิภาพ

หลักสูตรที่ 3 ทักษะการปกป้องตนเองจากการกลั่นแกล้ง

- นักศึกษาผู้เข้ารับการอบรมสามารถปกป้องตนเองจากการกลั่นแกล้ง

หลักสูตรที่ 4 ทักษะภาวะผู้นำร่วมและการแก้ปัญหาแบบร่วมแรงร่วมใจ

- นักศึกษาผู้เข้ารับการอบรมมีภาวะผู้นำร่วม
- นักศึกษาผู้เข้ารับการอบรมสามารถประยุกต์ใช้การแก้ปัญหาแบบร่วมแรงร่วมใจในชีวิตประจำวันได้

ชีวิตประจำวันได้

- นักศึกษาผู้เข้ารับการอบรมสามารถร่วมกันพิทักษ์สิทธิของตนเองได้

เนื้อหาและโครงสร้างหลักสูตรอบรมระยะสั้นฯ

เนื้อหาและโครงสร้างหลักสูตรอบรมระยะสั้นฯ รายละเอียดแสดงดังภาพที่ 2

<p>ชุดหลักสูตรอบรมระยะสั้นเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตสำหรับนักศึกษาทุนครูรัก(ษ์)ถิ่น</p> <p>ชุดหลักสูตรอบรมระยะสั้นฯ ได้รับการพัฒนาขึ้นโดยใช้แนวคิดหลักสูตรฐานสมรรถนะ (competency-based approach) ซึ่งมุ่งพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนโดยการบูรณาการ ความรู้ ทักษะ และ เจตคติ เข้ากับทักษะชีวิต โดยระบุมสมรรถนะเป้าหมาย ลำดับเนื้อหาและ กิจกรรมการเรียนรู้ ตั้งแต่ระดับพื้นฐานไปจนถึงระดับสูง และมีการประเมินสมรรถนะหลังจบการอบรม</p>
<p>เนื้อหาและโครงสร้าง</p>
<p>ทักษะทางการเงินขั้นพื้นฐาน (ชั้นปีที่ 1 ; 24 ชั่วโมง; 4 ชั่วโมง/สัปดาห์)</p> <p>1) การวางแผนการเงินส่วนบุคคล 2) การใช้เทคโนโลยีทางการเงิน (FinTech) 3) การพัฒนาทักษะการตัดสินใจทางการเงิน 4) การออมและการลงทุน 5) การบริหารหนี้สิน 6) การวางแผนเพื่ออนาคต</p>
<p>ทักษะการปกป้องตนเองจากการกลั่นแกล้ง (ชั้นปีที่ 2 ; 24 ชั่วโมง; 4 ชั่วโมง/สัปดาห์)</p> <p>1) การทำความเข้าใจเกี่ยวกับการกลั่นแกล้ง 2) การพัฒนาทักษะการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ 3) การเสริมสร้างความมั่นใจในตนเอง 4) การจัดการกับการกลั่นแกล้งออนไลน์ (Cyberbullying) 5) การฝึกทักษะการหลีกเลี่ยงสถานการณ์เสี่ยง 6) การสนับสนุนและช่วยเหลือผู้อื่นที่ถูกกลั่นแกล้ง</p>
<p>ทักษะการจัดการเวลาอย่างมีประสิทธิภาพ (ชั้นปีที่ 3 ; 24 ชั่วโมง; 4 ชั่วโมง/สัปดาห์)</p> <p>1) การตั้งเป้าหมายและการวางแผน 2) การจัดลำดับความสำคัญ 3) การสร้างตารางกิจวัตรประจำวันและการควบคุมตนเอง 4) การจัดการเวลาสำหรับการศึกษาและการเรียนรู้ 5) การใช้เทคโนโลยีในการจัดการเวลา 6) การสร้างสมดุลระหว่างการเรียนและชีวิตส่วนตัว</p>
<p>ทักษะภาวะผู้นำร่วมและการแก้ปัญหาแบบร่วมแรงร่วมใจ (ชั้นปีที่ 4 ; 24 ชั่วโมง; 4 ชั่วโมง/สัปดาห์)</p> <p>1) การทำความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำร่วม (Shared Leadership) 2) การพัฒนาทักษะการคิดเชิงกลยุทธ์และการวางแผน 3) การพัฒนาความรับผิดชอบและการนำเสนอตัวเองในฐานะผู้นำร่วม 4) การใช้กระบวนการตัดสินใจร่วมกัน 5) การจัดการปัญหาและการแก้ไขปัญหาแบบร่วมแรงร่วมใจ 6) การสร้างแรงจูงใจและการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทีม</p>

กิจกรรมฝึกอบรม

กิจกรรมฝึกอบรมใช้กระบวนการกิจกรรมกลุ่มทางจิตวิทยา (Psychology Group Intervention)

การประเมินการฝึกอบรม

ชุดหลักสูตรอบรมระยะสั้นฯ แยกประเมินผลหลังจบการอบรมของแต่ละหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่ตั้งไว้

ผลการประเมินประสิทธิภาพของชุดหลักสูตรอบรมระยะสั้นเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตสำหรับนักศึกษาทุนครูรัก(ษ์)ถิ่น

การประเมินประสิทธิภาพของชุดหลักสูตรอบรมระยะสั้นฯ โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการประเมินประสิทธิภาพของชุดหลักสูตรอบรมระยะสั้นเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตสำหรับนักศึกษาทุนครูรัก(ษ์)ถิ่น (n=3)

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับ
ความสอดคล้องขององค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรม			
1. วัตถุประสงค์สอดคล้องกับหลักการและเหตุผล	4.67	0.58	มากที่สุด
2. เนื้อหาของหลักสูตรสอดคล้องกับวัตถุประสงค์	4.33	0.58	มากที่สุด
3. โครงสร้างหลักสูตรสอดคล้องกับวัตถุประสงค์	4.67	0.58	มากที่สุด
4. เนื้อหาของหลักสูตรสอดคล้องกับโครงสร้าง	4.67	0.58	มากที่สุด
5. กิจกรรมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์	4.67	0.58	มากที่สุด
6. กิจกรรมสอดคล้องกับเนื้อหา	4.67	0.58	มากที่สุด
7. สื่อการฝึกอบรมสอดคล้องกับกิจกรรม	4.33	0.58	มากที่สุด
8. การประเมินสอดคล้องกับวัตถุประสงค์	4.33	0.58	มากที่สุด
ภาพรวม	4.54	0.51	มากที่สุด
ความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรม			
1. หลักการและเหตุผลของหลักสูตร	4.33	0.58	มากที่สุด
2. วัตถุประสงค์ของหลักสูตร	4.33	0.58	มากที่สุด
3. เนื้อหาของหลักสูตร	4.33	0.58	มากที่สุด
4. โครงสร้างหลักสูตร	4.67	0.58	มากที่สุด
5. กิจกรรมการฝึกอบรม	4.67	0.58	มากที่สุด
6. สื่อการฝึกอบรม	4.67	0.58	มากที่สุด
7. การประเมินการฝึกอบรม	4.67	0.58	มากที่สุด
ภาพรวม	4.52	0.50	มากที่สุด

*อ้างอิงตามแนวคิดการประเมินของ ดวงใจ สีเขียว ลัดดา หวังภษิต และสุมาลี เชื้อชัย (2565)

จากตารางพบว่า ชุดหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้นเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตสำหรับนักศึกษาทุนครูรัก(ษ์)ถิ่น ในภาพรวมองค์ประกอบของชุดหลักสูตรระยะสั้นฯ มีความสอดคล้องในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.54$, S.D. = 0.51) และมีความเหมาะสมของหลักสูตรในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.52$, S.D. = 0.50)

ผลการทดลองใช้และประเมินประสิทธิผลของชุดหลักสูตรอบรมระยะสั้นเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตสำหรับ นักศึกษาทุนครูรัก(ษ์)ถิ่น

ผลการทดลองใช้และประเมินประสิทธิผลของชุดหลักสูตรอบรมระยะสั้นเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตสำหรับ
นักศึกษาทุนครูรัก(ษ์)ถิ่น แสดงดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการทดสอบ ก่อน-หลัง การอบรม

	ก่อนการอบรม			หลังการอบรม		
	\bar{x}	S.D.	แปลผล	\bar{x}	S.D.	แปลผล
ทักษะทางการเงินขั้นพื้นฐาน (N = 31)	2.03	.22	น้อย	3.97	.16	มาก
ทักษะการปกป้องตนเองจากการกลั่นแกล้ง (N = 30)	2.00	.15	น้อย	4.02	.16	มาก
ทักษะการจัดการเวลาอย่างมีประสิทธิภาพ (N = 29)	2.07	.16	น้อย	4.04	.18	มาก
ทักษะภาวะผู้นำร่วมและการแก้ปัญหาแบบ ร่วมแรงร่วมใจ (N = 25)	2.02	.15	น้อย	3.99	.12	มาก

จากตารางที่ 3 และ 4 แสดงให้เห็นว่า นักศึกษาทุนครูรัก(ษ์)ถิ่น ชั้นปีที่ 1 มีคะแนนเฉลี่ยจากแบบ
ประเมินทักษะทางการเงินขั้นพื้นฐานเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นักศึกษา ชั้นปีที่ 2 มี
คะแนนเฉลี่ยจากแบบประเมินทักษะการปกป้องตนเองจากการกลั่นแกล้งเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่
ระดับ 0.01 ว่า นักศึกษา ชั้นปีที่ 3 มีคะแนนเฉลี่ยจากแบบประเมินทักษะการจัดการเวลาอย่างมี
ประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ นักศึกษา ชั้นปีที่ 4 มีคะแนนเฉลี่ยจากแบบ
ประเมินทักษะภาวะผู้นำร่วมและการแก้ปัญหาแบบร่วมแรงร่วมใจ

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบค่าความแตกต่างของคะแนน ก่อน-หลัง การอบรม

	ก่อนการอบรม		หลังการอบรม		t	Sig (2- tailed)	Mean difference
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.			
ปี 1 : ทักษะทางการเงินขั้นพื้นฐาน (N = 31)	2.03	.23	3.97	.16	42.73	.00	1.94
ปี 2 : ทักษะการปกป้องตนเองจาก การกลั่นแกล้ง (N = 30)	2.00	.15	4.02	.16	51.93	.00	2.02
ปี 3 : ทักษะการจัดการเวลาอย่างมี ประสิทธิภาพ (N = 29)	2.07	.16	4.04	.18	41.92	.00	1.97
ปี 4 : ทักษะภาวะผู้นำร่วมและการ แก้ปัญหาแบบร่วมแรงร่วมใจ (N = 25)	2.02	.15	3.99	.12	56.82	.00	1.98

ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรมต่อชุดหลักสูตรอบรมระยะสั้นเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตสำหรับนักศึกษาทุนครูรัก(ษ์)ถิ่น

ผลประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมหลักสูตรอบรมระยะสั้นฯ รายละเอียดดังตารางที่ 5 พบว่าผู้เข้ารับการอบรมมีความพึงพอใจต่อชุดหลักสูตรอบรมระยะสั้นเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตสำหรับนักศึกษาทุนครูรัก(ษ์)ถิ่น ภาพรวมในระดับมาก ($X = 4.33$, $S.D. = .74$)

ตารางที่ 5 ผลประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมหลักสูตรอบรมระยะสั้นฯ

รายการประเมิน	\bar{x}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. ด้านวิธีการฝึกอบรม	4.26	.75	มาก
2. ด้านวิทยากรผู้อบรม	4.28	.79	มาก
3. ด้านเนื้อหาของการฝึกอบรม	4.29	.76	มาก
4. ด้านกิจกรรมของการฝึกอบรม	4.45	.70	มาก
5. ด้านเอกสารประกอบการฝึกอบรม	4.22	.79	มาก
6. ด้านสื่อ วัสดุประกอบการฝึกอบรม	4.43	.69	มาก
7. ด้านสถานที่ฝึกอบรม	4.30	.77	มาก
8. ด้านการประเมินผลการฝึกอบรม	4.42	.73	มาก
9. ด้านระยะเวลาในการอบรม	4.28	.76	มาก
10. ภาพรวมของการฝึกอบรม	4.38	.73	มาก
เฉลี่ย	4.33	.74	มาก

*อ้างอิงตามแนวคิดการประเมินของ ดวงใจ สีเขียว ลัดดา หวังภักษิต และสุมาลี เชื้อชัย (2565)

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากการศึกษาครั้งนี้พบว่านักศึกษาครูรัก(ษ์)ถิ่นประสบกับปัญหามากมายในการใช้ชีวิตในรั้วมหาวิทยาลัย โดยผู้วิจัยได้สรุปปัญหาเป็น 4 ประเด็นหลัก ได้แก่ ปัญหาด้านการเงิน ปัญหาด้านสัมพันธภาพกับเพื่อน ปัญหาด้านความเหนื่อยล้าและความกดดันจากการเรียน และ ปัญหาด้านการได้รับการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม งานวิจัยจำนวนมากที่พบว่านักศึกษามหาวิทยาลัยโดยเฉพาะ ในชั้นปีที่ 1 มักจะพบกับ ปัญหาด้านการเงิน (Sarıgül, 2014) การมีปัญหาสัมพันธภาพกับเพื่อนหรือแฟน (Amati et al., 2018; Biasi et al., 2018; Palai & Kumar, 2018) ปัญหาการกลั่นแกล้ง (Lund & Ross, 2017) ปัญหาความเครียด ความกดดัน และความเหนื่อยล้าจากการเรียน (Vizoso et al., 2019) และการได้รับการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมจากอาจารย์ (Redding, 2019) การวิจัยครั้งนี้จึงกำหนดปัญหาดังกล่าวเป็นโจทย์ในการพัฒนาชุดหลักสูตรระยะสั้นเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตสำหรับนักศึกษาทุนครูรัก(ษ์) ซึ่งประกอบด้วยหลักสูตรอบรมระยะสั้น 4 หลักสูตร ได้แก่ ทักษะทางการเงินขั้นพื้นฐาน ทักษะการปกป้องตนเองจากการกลั่นแกล้ง ทักษะการจัดการเวลาอย่างมีประสิทธิภาพ และ ทักษะภาวะผู้นำร่วมและการแก้ปัญหาแบบร่วมแรงร่วมใจ

2. การพัฒนาชุดหลักสูตรอบรมระยะสั้นเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตสำหรับนักศึกษาทุนครูรัก(ษ์)ถิ่นได้ดำเนินการตามกระบวนการพัฒนาหลักสูตรที่เป็นระบบโดยประยุกต์ใช้แนวคิดของ มาร์ต พัฒผล (2567) ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนสำคัญ 8 ประการ ได้แก่ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเพื่อวินิจฉัยปัญหาและความต้องการ 2) การกำหนดเป้าประสงค์ 3) การเลือกและจัดลำดับเนื้อหา 4) การเลือกและจัดประสบการณ์การเรียนรู้ 5) การกำหนดอัตราเวลาเรียน 6) การนำหลักสูตรไปใช้ 7) การประเมินผลหลักสูตร และ 8) การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร โครงสร้างของหลักสูตรฝึกอบรมประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก ได้แก่ วัตถุประสงค์ เนื้อหา โครงสร้าง กิจกรรม

ฝึกอบรม สื่อในการฝึกอบรม และการประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาหลักสูตรของ Tyler (1950) และ Taba (1962) ที่ระบุว่าหลักสูตรควรประกอบด้วยจุดมุ่งหมาย มวลประสบการณ์หรือเนื้อหา การจัดประสบการณ์หรือการจัดการเรียนการสอน และการประเมินผล

3. การศึกษาเรื่องประสิทธิผลของชุดหลักสูตรอบรมระยะสั้นๆ ได้ให้ข้อมูลเชิงประจักษ์ที่น่าสนใจเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะชีวิตผ่านการอบรมระยะสั้น ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าชุดหลักสูตรที่ประกอบด้วย 4 หลักสูตรย่อย ได้แก่ ทักษะทางการเงินขั้นพื้นฐาน ทักษะการปกป้องตนเองจากการกลั่นแกล้ง ทักษะการจัดการเวลาอย่างมีประสิทธิภาพ และทักษะภาวะผู้นำร่วมและการแก้ปัญหาแบบร่วมแรงร่วมใจ สามารถบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ การที่ผู้เรียนสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของทุกหลักสูตรย่อยนั้น เป็นข้อบ่งชี้สำคัญถึงประสิทธิภาพของการออกแบบและการดำเนินการหลักสูตร อีกทั้งยังสะท้อนให้เห็นถึงความเหมาะสมของเนื้อหาและวิธีการสอนที่ใช้ในการพัฒนาทักษะชีวิตที่จำเป็นสำหรับนักศึกษาในกลุ่มนี้ ผลการวิจัยนี้มีความสำคัญทางการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทของการพัฒนาวิชาชีพครู เนื่องจากแสดงให้เห็นว่าทักษะชีวิตที่สำคัญสามารถพัฒนาได้ผ่านหลักสูตรอบรมระยะสั้นที่ออกแบบอย่างเหมาะสม ข้อค้นพบนี้อาจนำไปสู่การพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรการฝึกอบรมครูในอนาคต โดยเน้นการเสริมสร้างทักษะชีวิตควบคู่ไปกับการความรู้ทางวิชาการ

4. นักศึกษาผู้เข้าร่วมการอบรมมีความพึงพอใจต่อชุดหลักสูตรอบรมระยะสั้นๆ อาจเป็นผลมาจากการออกแบบหลักสูตรที่ประยุกต์ใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสานให้สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ของ Gagné ซึ่งประกอบด้วยหลักการสอน 9 ประการ ได้แก่ (1) การเร้าความสนใจ (2) การแจ้งวัตถุประสงค์ (3) การทบทวนความรู้เดิม (4) การนำเสนอเนื้อหาใหม่ (5) การชี้แนะแนวทางการเรียนรู้ (6) การกระตุ้นการตอบสนองของบทเรียน (7) การให้ข้อมูลย้อนกลับ (8) การทดสอบความรู้ใหม่ และ (9) การสรุปและนำไปใช้ การนำหลักการเหล่านี้มาใช้ในการออกแบบหลักสูตรได้ส่งเสริมให้เกิดการมีปฏิสัมพันธ์และการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นการมีปฏิสัมพันธ์และการประยุกต์ใช้ความรู้ในสถานการณ์จริงได้ส่งผลให้ผู้เข้าร่วมการอบรมไม่เพียงแต่ได้รับความรู้เชิงทฤษฎีเท่านั้น แต่ยังสามารถพัฒนาทักษะในการประยุกต์ใช้หลักจิตวิทยาในบริบทของชีวิตจริงได้อีกด้วย ความสามารถในการนำความรู้ไปใช้ได้จริงนี้อาจเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อระดับความพึงพอใจที่สูงของผู้เข้าร่วมการอบรม นอกจากนี้ การใช้วิธีการสอนที่หลากหลายและการเน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียนยังสอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ (Adult Learning Theory) ซึ่งเน้นการเรียนรู้ที่มีความหมายและสามารถนำไปใช้ได้จริง สิ่งนี้อาจเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ส่งเสริมให้เกิดความพึงพอใจในระดับสูง

ข้อเสนอแนะ

ชุดหลักสูตรอบรมระยะสั้นเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตสำหรับนักศึกษาทุนครูรัก(ษ์)ถิ่น ได้รับการพัฒนาขึ้นโดยมุ่งเน้นกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะเฉพาะ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความพยายามในการตอบสนองความต้องการเฉพาะของกลุ่มเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ การนำชุดหลักสูตรอบรมระยะสั้นเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตสำหรับนักศึกษาทุนครูรัก(ษ์)ถิ่นไปใช้กับกลุ่มนักศึกษาอื่น จำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับความแตกต่างทางวัฒนธรรม การประเมินความต้องการของกลุ่มเป้าหมายใหม่ และการบูรณาการแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มั่นใจว่าหลักสูตรจะมีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนในบริบทที่แตกต่างกันได้อย่างเหมาะสม

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- ชาย โปธิสิตา. (2552). *ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 4). อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด.
- ชมพูนุช กำบังภัย. (2567). แนวทางการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนครูผู้สอนของโรงเรียนโคกตูมวิทยา อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี. *วารสารการบริหาร การจัดการ และการพัฒนาที่ยั่งยืน*, 2(2), 341-354.
- ดวงใจ สีเขียว, ลัดดา หวังภษิต, และสุมาลี เชื้อชัย. (2565). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการออกแบบ การจัดการเรียนรู้สำหรับครูประถมศึกษาในการเสริมสร้าง สมรรถนะการคิดขั้นสูงของผู้เรียน. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี*, 13(1), 223-247.
- มารุต พัฒนาผล. (2557). *การประเมินหลักสูตรเพื่อการเรียนรู้และพัฒนา* (ฉบับขยายรายละเอียดจากประสบการณ์ปฏิบัติและการวิจัย) (พิมพ์ครั้งที่ 5). จรัสสินทวงศ์การพิมพ์.

ภาษาอังกฤษ

- Aljohani, O. (2016). A comprehensive review of the major studies and theoretical models of student retention in higher education. *Higher Education Studies*, 6(2), 1-18.
- Amati, V., Meggiolaro, S., Rivellini, G., & Zaccarin, S. (2018). Social relations and life satisfaction: the role of friends. *Genus*, 74, 1-18.
- Biasi, V., Mallia, L., Russo, P., Menozzi, F., Cerutti, R., & Violani, C. (2018). Homesickness experience, distress and sleep quality of first-year university students dealing with academic environment. *Journal of Educational and Social Research*, 8(1).
- Ebert, D. D., Mortier, P., Kaehele, F., Bruffaerts, R., Baumeister, H., Auerbach, R. P., ... & WHO World Mental Health—International College Student Initiative Collaborators. (2019). Barriers of mental health treatment utilization among first-year college students: First cross-national results from the WHO World Mental Health International College Student Initiative. *International Journal of Methods in Psychiatric Research*, 28(2), e1782.
- Holliman, A. J., Sheriston, L., Martin, A. J., Collie, R. J., & Sayer, D. (2019). Adaptability: Does students' adjustment to university predict their mid-course academic achievement and satisfaction? *Journal of Further and Higher Education*, 43(10), 1444-1455.
- Hwang, G. J., Chu, H. C., & Lai, C. L. (2017). Prepare your own device and determination (PYOD): A successfully promoted mobile learning mode in Taiwan. *International Journal of Mobile Learning and Organisation*, 11(2), 87-107.

- Lund, E. M., & Ross, S. W. (2017). Bullying perpetration, victimization, and demographic differences in college students: A review of the literature. *Trauma, Violence, & Abuse, 18*(3), 348-360.
- Palai, P. K., & Kumar, P. (2016). Relationship among stress, adjustment and homesickness in university students. *International Journal for Innovative Research in Multidisciplinary Field, 2*(6), 101-106.
- Pukalit, N. (2022). A comparison of causes and effects of teacher transfers under the Secondary Educational Service Area Office, Nakhon Ratchasima. *Journal of Educational Administration, 19*(36), 1-12.
- Redding, C. (2019). A teacher like me: A review of the effect of student-teacher racial/ethnic matching on teacher perceptions of students and student academic and behavioral outcomes. *Review of Educational Research, 89*(4), 499-535.
- Sarigül, H. (2014). A survey of financial literacy among university students. *Journal of Accounting & Finance (Muhasebe ve Finansman Dergisi), (64)*.
- Taba, H., & Spalding, W. B. (1962). *Curriculum development: Theory and practice* (Vol. 37). Harcourt, Brace & World.
- Tyler, R. W. (2013). Basic principles of curriculum and instruction. In *Curriculum studies reader E2* (pp. 60-68). Routledge.
- Vizoso, C., Arias-Gundín, O., & Rodríguez, C. (2019). Exploring coping and optimism as predictors of academic burnout and performance among university students. *Educational Psychology, 39*(6), 768-783.
- Wilcox, P., Winn, S., & Fyvie-Gauld, M. (2005). 'It was nothing to do with the university, it was just the people': The role of social support in the first-year experience of higher education. *Studies in Higher Education, 30*(6), 707-722